

SUSSIDJI GHALL-PUBBLIKAZZJONIJIET LETTERARJI

HAWN Malta ssib hafna li jistennew ghajmuna mill-Gvern f'kollox; huma jippretendu hlas jew kumpens iehor, ta' kull haga li jaghmlu tajba hafna jew tajba ftit u ghalhekk dejjem igergru li l-Gvern mhux qiegħed jagħmel biżżejjed għalihom. Nies bħal dawn ma jistgħux jifhmu li l-hlas ta' dak li jagħmlu mhux mill-Gvern għandu jiġi, iżda mill-fejda jew mis-siwi intrinsiku tax-xogħol. Jekk biċċa xogħol toħroġ tajba jew isseħħ aqwa minn oħrajn bħalha, hi biżżejjed biex tikseb lill-awtur tagħha l-hlas li jistħoqqilha għax meta l-poplu jinduna bil-valur ta' biċċa xogħol ġdida, jingibed lejha u jhallas biex jakkwistaha. Min-naha l-oħra jekk biċċa xogħol toħroġ ordinarja jew bla ħajr jew ma fiha xejn x'jaqlagħha minn oħrajn ta' l-istess ghamla, allura l-ebda sussidju lil min jagħmilha ma jista' jagħtiha sura sabiha jew fejda siewja.

Dan li qegħdin ngħidu jgħodd għall-arti u s-snajja' kollha, imma lina bħala Għaqda letterarja, tolqotna l-aktar il-ħidma letterarja. Bħalma kulhadd jaf, il-Gvern jipprovi s-somma ta' mitt lira fis-sena bħala sussidju għal pubblikazzjonijiet letterarji bil-Malti. L-ewwel haga li għandna nifhmu hi li din is-somma ma hiex hemm biex thallas lill-awtur għax-xogħol letterarju li jik-teb jew biex tkopri l-ispejjeż tal-istampa tal-ktieb li jippubblika, l-ewwelnett għax l-ebda somma, tkun kbira kemm tkun, ma hi biżżejjed biex thallas għat-teżor li jingħata lid-dinja meta awtur joħroġ opra ta' siwi letterarju, u t-tieninett għax is-somma li joħ-roġ il-Gvern ma hiex biżżejjed biex tkopri l-ispejjeż tal-istampa li l-hum kibru hafna. Ikun bniedem egoist jew prezuntuż dak li jip-pretendi li għandu jieħu s-somma kollha, jew biċċa sewwa minnha, bħala kumpens ta' xi ktieb li joħroġ.

Il-Gvern ħatar kumitat biex iqassam kif jidhirlu hu s-somma li hemm mahruġa għax-xogħlijiet letterarji. Dawk il-Membri tal-kumitat huma kollha rġiel bil-għaqal, ta' kultura, magħrufin għall-ħidma letterarja tagħhom u għandhom esperjenza fil-

pubblikazzjonijiet tal-kotba • Meta kittieb jibgħat kopja tal-ktieb tiegħu lill-kumitat, il-Membri jaqraw u jistharrġu bir-regqa dak il-ktieb, iqisu u jiżnu s-siwi tiegħu bħala opra letterarja u wara li jikkellmu flimkien u jfissru l-fehma tagħhom, jiddeċidu jekk il-ktieb jilhaqx jew le l-istandard; jekk jilhaq, huma jirrikkmandawh għall-għoti ta' sussidju li mhux hliet rikonozziment jew ċertifikat li l-ktieb hu tajjeb.

Il-principju li jimxu fuqu l-Membri tal-kumitat hu li jgassmu sussidji mhux bħala hlas tax-xogħol letterarju, iżda bħala wirja jew rahan li dak ix-xogħol għandu siwi u fejda tiegħu u jilhaq livell għoli. B'ieqas ngħidu hekk, aktar għandha valur l-ittra li fiha l-kumitat igħarraf b'xi kumpens lill-awtur bil-għotja tassussidju mis-sussidju stess, għax l-ittra tibqa' bħala dokument ufficijali li l-ktieb kien mistharreg minn kumitat serju u mgħoddi bħala biċċa xogħol li tisthogg premju.

Jekk inharsu lejn is-sussidji li jingħataw għall-opri letterarji minn din in-naħa, naraw li dik is-somma għalkemm żgħira hi mezz ta' rikonozziment ufficijali ta' l-opri letterarji u kull min jakkwista sussidju jkun kiseb xhieda mill-Gvern li l-ktieb tiegħu hu ta' valur letterarju. Sa fejn nasu aħna ma hawnx Gvernijiet li joħroġu kull sena somom kbar bħala premju għal xogħlijiet letterarji. Il-premijiet kbar bħal "Premju Nobel" jew il-"Premju Foemina", huma fondazzjonijiet privati mħolljin minn persuni jew għaqdiet li jixtiequ jheggu u jagħmlu hila lill-kittieba. Jisgħobbina ngħidu li f'pajjiżna huma neqsin hafna nies jew għaqdiet generużi bħal dawk. Hawn kulhadd igemgem u jmaqdar iżda hadd ma jmiddej b'ieqas iġin, l-aktar fl-iżvilupp letterarju ta' l-ilsien tagħna.

Ma għandniex xi ngħidu, kieku s-somma li joħroġ il-Gvern kienet akbar kien ikun wisq u wisq aħjar u ta' sodisfazzjon akbar lill-awturi, imma dawn jekhtieg jifhemu li s-sussidju mhux qiegħed hemm bħala hlas għall-hidma tagħhom jew għall-ispejjeż ta' l-istampa u taħt l-ebda raġuni ma għandhom iqisuh bħal qligħ ta' flus għalihom. Għalhekk huwa dmir ta' l-awturi Maltin li jsaħħu u jgħożžu dak is-sussidju kemm jistgħu u mhux imaqdruh jew idannuh għax jekk il-Gvern jahseb li l-kittieba mhumieqx kuntenti bis-sussidju, għandu mnejn inehħih u allura nitilfu dak ir-rikonozziment ufficijali ta' l-opri letterarji Maltin li għandna l-lum u l-kittieba mhux biss ma jkollhomx gwadann, imma tispicċalhom dik it-turiya ta' fejda jew ċertifikat li jistgħu jiksbu l-lum.